

prameny & studie

74

NÁRODNÍ
ZEMĚDĚLSKÉ
MUZEUM

Prameny a studie / Sources and studies

Časopis vychází za podpory Ministerstva zemědělství, institucionální podpora MZE-RO0823. /
The journal is published with the support of the Czech Ministry of Agriculture, institutional support MZE-RO0823.

Periodicita: dvakrát ročně / **Frequency:** biannually

Zařazeno do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR
Evidenční číslo: MK ČR E 18799

Vydavatel / Publisher:

Národní zemědělské muzeum / National Museum of Agriculture
Kostelní 44, 170 00 Praha 7

ISSN 0862-8483 (print)

ISSN 2788-337X (on-line)

Barokní tvář krajiny Novodvorská

The Baroque landscape of the Nové Dvory region

Martin Weber

Abstrakt: Práce přibližuje barokní podobu krajiny Novodvorská. Zásadní přeměna Nových Dvorů, centra novodvorského panství, je spojena s osobou Bernarda Františka Věžníka. Na přelomu 17. a 18. století zde vznikl jedinečný komplex barokních úprav, zahrnujících zámecký areál (s pozdějším rozšířením o klášterní rezidenci), městečko i okolní krajinu. Velkoryse pojaté úpravy předurčily obraz zdejší krajiny na celé další období až do příchodu Chotků v roce 1764. Tehdy se otevřela nová etapa rozvoje území, spojená s výstavbou zámku Kačina. Práce v kontextu historických souvislostí kriticky analyzuje a interpretuje dobové podklady přibližující z dnešního pohledu zastřenou a pouze torzovitě dochovanou tvář zdejší cíleně komponované krajiny. Jako východisko k jejímu poznání je v příspěvku představeno plátno zobrazující panoramatický pohled na Nové Dvory a okolní krajinu, jehož vznik lze datovat kolem roku 1700. S ohledem na vyobrazené skutečnosti plátno pravděpodobně zachycuje ideální návrh, tj. krajinářsko-architektonickou koncepci celého areálu. Jiný ze studovaných pramenů, kterým byla rukopisná mapa novodvorského panství Jana Glockspergera z roku 1734, nám společně s dalšími poznatky a v možnostech své výpovědní hodnoty potvrzuje skutečnou realizaci hlavních myšlenek výše uvedené koncepce.

Summary: The aim of this work is to inform about the Baroque form of the landscape of Nové Dvory. The transformation of Nové Dvory, the centre of a large eponymous estate, is linked to the personage of Bernard František Věžník. In late 17th and early 18th century, this entire area – including the chateau and its surroundings (with later extension to the monastic residence), a small town, and the surrounding landscape – were transformed by a unique complex of Baroque landscape modifications. The modifications, undertaken on a grand scale, have predetermined the shape of the local landscape for a long time, in effect until the arrival of the Choteks to the estate in 1764. That is when a new period of development of this area, one that was linked to the building of the Kačina Chateau, had started. The aim of this contribution is to offer, based on the historical context, a critical analysis and interpretation of contemporary sources that describe the – from our perspective – obscured and only fragmentally surviving outlook of the local composed landscape. As a starting point, the article includes a reprint of a panoramic view of Nové Dvory and its environs created around 1700. Given what is depicted, the panorama most likely captures the ideal proposed design, i.e., the Baroque–Classicist conception of the entire estate. Another important source, a hand-drawn map of the Nové Dvory estate by Jan Glocksperger from 1734, together with other evidence and within the limitations of its information value, confirms the implementation of the key aspects of the abovementioned landscape architecture design.

Klíčová slova: Nové Dvory; komponovaná krajina; barokní obraz krajiny; Bernard František Věžník; František Antonín Pachta z Rájova; Karel Josef Batthyany; Jean F. Trehet; Jan Glocksperger.

Keywords: Nové Dvory; composed landscape; Baroque depiction of landscape; Bernard František Věžník; František Antonín Pachta of Rájov; Karel Josef Batthyany; Jean F. Trehet; Jan Glocksperger.

Příspěvek byl vytvořen v rámci výzkumného projektu Historická kulturní krajina v ohrožení a její vize v kontextu soudobých proměn (kód projektu DH-23P03OVV006), financovaného z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje Národní a kulturní identity (NAKI III) Ministerstva kultury České republiky.

Úvod

Nové Dvory jsou malé městečko (městys), ležící východně od Kutné Hory v rovinné krajině při soutoku Klejnárky a Vrchlice. Množství dochovaných památek a stop barokních úprav (obr. 1) přispělo v roce 1990 k prohlášení části Nových Dvorů za městskou památkovou zónu. V roce 1996 bylo širší území zahrnuto do krajinné památkové zóny Žehušicko.

V letech 2006–2011 probíhalo na Novodvorskú a Žehušickú řešení výzkumného projektu Implementace opatření Evropské úmluvy o krajině v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech nesoucích stopy historických krajinářských úprav – pilotní studie Nové Dvory – Kačina.¹ Krajinná památková zóna Žehušicko byla dílčím předmětem zájmu projektu výzkumu a vývoje Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón.²

Příspěvek vychází z výsledků výše uvedených výzkumných prací, které prohlubuje o nové poznatky. V časovém období předcházejícím příchodu Chotků do Nových Dvorů v roce 1764 poodhaluje a připomíná vznik, vývoj a význam cílených úprav sídla a krajiny, tvořících barokní podstatu zdejší historické kulturní krajiny.

Formování novodvorského panství

Jedním z důsledků husitských válek na Kutnohorskú byl rozpad rozsáhlého majetku sedleckého kláštera v držení cisterciáků, ke kterému patřila i řada dvorů a vsí na Novodvorskú. Tento majetek držený v rukou Koruny i drobné šlechty měnil rychle majitele. V první polovině 16. století patřily vesnice na Novodvorskú k tehdy ještě neustálenému kolínskému panství.³

Novodvorské panství vzniklo jako spojená dědičná držba Kašpara Melichara ze Žerotína potvrzená souhlasem stavů a císaře Rudolfa II. na sněmu roku 1593.⁴ Stalo

---

1 Bližší informace o řešení a výsledcích: Projekt výzkumu a vývoje 2B06013 Implementace opatření Evropské úmluvy o krajině v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech nesoucích stopy historických krajinářských úprav – pilotní studie Nové Dvory – Kačina, dostupné online: <<https://projekt-kacina.estranky.cz/>> [3. 11. 2023].

2 Bližší informace o řešení a výsledcích: Projekt výzkumu a vývoje NAKI DF12P01OVV001 Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón, dostupné online: <<http://www.kpz-naki.cz/>> [3. 11. 2023].

3 LIPSKÝ, Zdeněk – ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta – WEBER, Martin, a kol., Vývoj krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách, Praha 2011, s. 35.

4 Karel Kuča klade počátek novodvorského panství již do roku 1552, kdy Nový Dvůr získal do dědičného držení Hynek Martinický z Chřenovic. Součástí tohoto majetku však nebyly níže uvedené vsi. Blíže: KUČA, Karel, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, IV., Praha 2000, s. 380.

1 Centrální část Nových Dvorů na leteckém snímku z roku 2012. Zdroj: foto Martin Gojda.

se tak připojením vesnic Svatá Kateřina, Svatý Mikuláš, Svatý Jakub, Záboří, Církvice, Morašice, Lišice a Kobylnice k Novému Dvoru. Téhož roku byly přikoupeny též Ovčáry. Od tohoto roku již není v listinách uváděn Nový Dvůr (Novam villam), ale Nové Dvory (Novas villas). Toto jméno přešlo též na vesnici, která časem v okolí Nového Dvoru povstala. Do desek zemských byl výše uvedený majetek zapsán s výjimkou Morašic roku 1611. Kašpar Melichar ze Žerotína bydlel na Nových Dvorech, kde si z bývalé martinické tvrze,⁵ nacházející se patrně na místě nynějšího novodvorského zámku, vystavěl zámček. Hlavní vchod a průčelí zámku byly obráceny ke Kutné Hoře.⁶

Přesnou podobu renesančního zámku se zahradou postaveného po roce 1593 a obnoveného po požáru v roce 1607 již nelze rekonstruovat. Patrně z něho pochází část obvodového zdíva nynějšího západního zámeckého křídla, která se dodnes nazývá Ve věži. První písemná zpráva o existenci zámku pochází až z roku 1628, kdy Kašpar Melichar ze Žerotína postoupil zámek a dvůr své manželce Elišce, rozené z Valdštejna.⁷

Žerotín držel na Nových Dvorech na tehdejší dobu výstavný aristokratický dvůr se zahradou. V jeho služebnictvu byly i osoby stavu šlechtického. V době Rudolfa II. zastával funkci kraječe, hejtmána kraje Čáslavského, rady dvorského a komorního

5 S názorem na předchozí existenci tvrze nesouhlasí Tomáš Šimek, který uvádí, že se v pramenech vztahujících se bezprostředně k Novým Dvorům až do konce 16. století tvrz ani zámek nepřipomínají. K roku 1588, kdy Nový Dvůr získal Kašpar Melichar ze Žerotína, se zde připomíná jen dvůr a ovčín. Viz ŠIMEK, Tomáš, et al., Hrad, zámek a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, VI., Východní Čechy, Praha 1989, s. 325.

6 LEDR, Josef, Děje panství a města Nových Dvorů, Kutná Hora 1884, s. 26–27; LIPSKÝ, Z. – ŠANTRŮČKOVÁ, M. – WEBER, M., et al., Vývoj, c. d., s. 36.

7 ŠIMEK, T., et al., Hrad, c. d., s. 325–326; LIPSKÝ, Z. – ŠANTRŮČKOVÁ, M. – WEBER, M., et al., Vývoj, c. d., s. 36.

soudu. Účastnil se často sněmů a dalších jednání. V rukou Žerotínů byly Nové Dvory 67 let (1569–1636).⁸

Již z dřívější doby jsou na území pozdějšího novodvorského panství zmiňována luka Kačínská, lokalita Na Kačinách a především rybníky. V popisu vesnic datovaném k roku 1553 jsou uváděny rybníky Svatojakubský, Svatomikulášský, Outěžal, Haltyřík a dále rybník Třebešický (na jehož místě je rybník Vrabcovský) a rybník Utopenec nad Církvicí.⁹ Na jiném místě je k roku 1588 zmiňováno též vybavení Nového Dvoru se vším příslušenstvím, ovčínem, stodolami, chlěvy, stájemi, zahradou naproti témuž dvoru a pastviště u něho plotem ohrazené až k rybníku Novodvorskému. Novodvorský (Svatoanenský) rybník zřídil Hynek Martinický z Chřenovic v letech 1553–1568. Významným stavebním počinem Karla ze Žerotína, který zasáhl do zdejší krajiny, byla výstavba struh k plavení dřeva pro potřeby kutnohorských dolů od Labe ke Skalce okolo roku 1580, tzv. Šífovky.¹⁰ Jedná se o jeden z nejstarších plavebních kanálů na našem území.¹¹

V průběhu třicetileté války (1618–1648) byl zdejší kraj vážně postižen nájezdy vojsk, pronásledováním obyvatel a dalšími útrapami. Řada gruntů byla opuštěna a zničena. Roku 1639 byl Švédy vypálen a pobořen i novodvorský zámek a u něho ležící pivovar. Sídlo panské správy se přesunulo do Ovčár.¹²

Bernard František Věžník a barokní koncept krajiny Novodvorka

Zbídačené panství koupil roku 1679 baron, později hrabě Bernard František Věžník z Věžník. Opustil své dosavadní sídlo v Třebešicích a připojil je k Novým Dvorům, kam po dostavbě nového zámku na místě původního zámku Žerotínů roku 1686 přesídlil. Z Nových Dvorů se opětovně stalo centrum panství. Do Ovčár byl přesunut novodvorský pivovar, pro jehož potřeby byla využita ovčárecká tvrz, jakož i ovčín.¹³

Bernard František Věžník z Věžník (1647 nebo 1651–1714) byl synem císařského rady a hejtmána Čáslavského kraje Václava Rudolfa Věžníka. Po studiích absolvoval kavaleristickou cestu po Evropě. V roce 1671 převzal majetkové dědictví po otci, v roce 1676 byl jmenován přísedícím dvorského a komorního soudu a roku 1679 hejtmánem Čáslavského kraje.¹⁴ Získal i hodnost císařského komorníka. V roce 1694¹⁵ byl pový-

---

8 Datace je uvedena podle pozdější rukopisné opravy Josefa Ledra vepsané do knihy. Ve výtisku se uvádí držba v délce 71 roků v rozmezí let 1569–1640. Viz LEDR, J., Děje, c. d., s. 31.

9 LEDR, J., Děje, c. d., s. 24; LIPSKÝ, Z. – ŠANTRŮČKOVÁ, M. – WEBER, M., et al., Vývoj, c. d., s. 36–37.

10 LEDR, J., Děje, c. d., s. 25; LIPSKÝ, Z. – ŠANTRŮČKOVÁ, M. – WEBER, M., et al., Vývoj, c. d., s. 36–37.

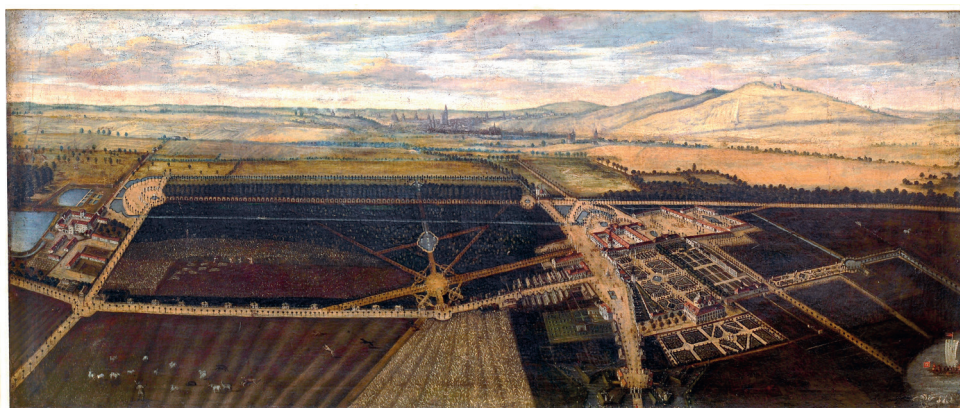
11 Bližší údaje o historii i současnosti plavebního kanálu jsou uvedeny v práci Petry Načeradské a Alfréda Schuberta. Blíže: NAČERADSKÁ, Petra – SCHUBERT, Alfréd, O staré vodní cestě ke kutnohorským dolům, Památky středních Čech, 2003, 17, 2, s. 56–61.

12 LEDR, J., Děje, c. d., s. 63; LIPSKÝ, Z. – ŠANTRŮČKOVÁ, M. – WEBER, M., et al., Vývoj, c. d., s. 39.

13 LEDR, J., Děje, c. d., s. 70.

14 Helena Sedláčková uvádí, že byl nejdéle sloužícím hejtmánem Čáslavského kraje a tento úřad zastával přes třicet let v letech 1680–1711. Viz SEDLÁČKOVÁ, Helena, Krajští hejtmáné v Čechách (1623) 1641–1849. Personální obsazení, Praha 2021, s. 231, 360.

15 V roce 1694 se také podruhé oženil, druhou manželkou byla Barbora Švihovská z Riesenberka. LEDR, J., Děje, c. d., s. 109.

2 Obraz zachycující panoramatický pohled na Nové Dvory a okolní krajinu, okolo roku 1700. Zdroj: Obecní úřad Nové Dvory. Foto Jiří Vidman.

šen do hraběcího stavu království Českého a v roce 1702 jmenován hrabětem Svaté říše římské a německé.¹⁶

Bernard Věžník pozvedl a rozšířil novodvorské panství. Nechal opravit a vystavět hospodářské dvory, zavedl ovčáctví a proměnil mnoho lesů v pole a louky. V Kačínách zřídil oboru na jeleny a bažanty a všestranně zveleboval zdejší krajinu. V nově založeném Bernardově usadil 10 chalupníků a v jeho okolí založil lesy. Kromě toho postavil nový mlýn v Ovčárech (mlýn zde býval již v 16. století), přikoupil dva dvory s pozemky v Chotusicích a 12 vinic u Pernštejnec. Roku 1705 přikoupil k panství ves Radvančice s lesy a roku 1709 kvůli lesům též ves Hetlín od Zbraslavického statku.¹⁷

Jedinečným činem Bernarda Věžníka byly koncepční a velkorysé úpravy jádra novodvorského panství z přelomu 17. a 18. století. Do unikátního celku kultivované barokní krajiny, tvořeného podle dobového programového a kompozičního rámce, byl pojat jak barokní zámecký areál (později rozšířený o klášterní rezidenci) a nově vznikající části městečka, tak i na barokních principech komponované části okolní krajiny. Jedná se zde o jedinečný příklad dobové krajiny tvorby, učiněný s vědomím nedílného sepětí funkčního a estetického uspořádání.

Celková podoba tohoto celku je dnes v důsledku dalšího vývoje území poměrně zastřena a dochovala se pouze torzovitě. Informace o podobě sídla i krajiny můžeme čerpat z různých zdrojů – literatury, archivních pramenů, dochovaných stavebních objektů a částí krajiny.

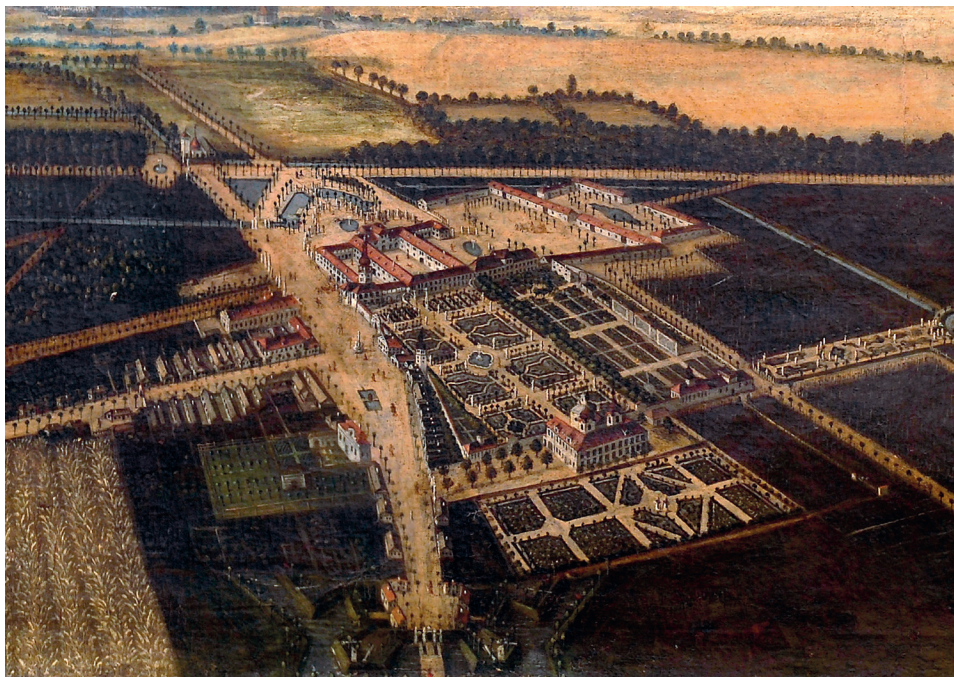
Unikátním zdrojem informací je zde plátno zachycující panoramatický pohled na Nové Dvory a okolní krajinu (obr. 2).¹⁸ Obraz, jemuž dominuje zámecká rezidence se zahradou, podle mého názoru zobrazuje ideální a v hlavních myšlenkách i realizova-

16 LEDR, J., Děje, c. d., s. 127–128.

17 Tamtéž, s. 68.

18 Obraz (výška 726 mm, šířka 1742 mm) je adjustován v novodobém rámu a nachází se v budově Obecního úřadu v Nových Dvorech.

3 Detail centrální části Nových Dvůrů z panoramatického pohledu na Nové Dvory a okolní krajinu, okolo roku 1700. Zdroj: Obecní úřad Nové Dvory. Foto Jiří Vidman.

ný návrh, tzn. krajinářsko-architektonickou koncepci celého areálu,¹⁹ zasazenou do širšího krajinného rámce zachycujícího území ke Kutné Hoře.

Při detailnějším pohledu (obr. 3) dominuje obrazu raně barokní zámecká rezidence vázaná hlavní osou na Sedlec a Kutnou Horu. Zámecká budova v raně barokním slohu má jedno patro a dvě nádvoří. Severní část je bez větších změn zachována dodnes. V přízemí západního křídla je průjezd navazující přímo na silnici do Kutné Hory. V severním křídle je vjezd do hospodářského dvora a v jižním křídle průjezd spojující severní část zámeckého komplexu s jižním arkádovým dvorem. V prvním patře severní části zámku byly umístěny obytné místnosti, přístupné z chodby, která na nádvořní straně obíhala všechna křídla zámku. Původně se část této chodby jako arkáda otvírala do severního nádvoří. Interiéry prvního patra zámku byly zdobeny štukou a nástěnnými malbami.²⁰ Jižní část zámeckého komplexu tvořilo vstupní arkádové nádvoří, dnes zachované jen v torzu. V jihovýchodním rohu nádvoří stál

19 Zatímco Josef Ledr považuje vyobrazení za skutečnost, ze které vychází i ve svém popisu Věžníkových úprav, Robert Šimůnek je na rozpacích, jestli jde spíše o krajinomalbu, kde se profánní prvek prolíná se sakrálním a současně s oslavou vrchnosti coby dobrého hospodáře, či o perspektivní plán (obrazovou mapu). Upozorňuje též na otázku, zda se jedná o reálný stav, nebo o stav proponovaný, realizovaný později, eventuálně nikdy. Viz LEDR, J., Děje, c. d., s. 71–73; ŠIMŮNEK, Robert, *Obraz šlechtického panství v Čechách 1500–1750*, Praha 2018, s. 159.

20 ŠIMEK, T., et al., *Hrady*, c. d., s. 325–326.

barokní kostel sv. Martina, který je dodnes východním arkádovým křídlem přímo spojen s bývalými obytnými prostory zámku. Podobné arkádové křídlo uzavíralo tento prostor i na západní a jižní straně. V jižním traktu byl další vstup do zámeckého areálu od náměstí. Vydlážděné náměstí s kašnou a Mariánským sloupem i přilehlou ulici lemovala stromořadí z tvarovaných dřevin. Městečko uzavřené třemi branami zahrnovalo vedle starších objektů²¹ i nové domy pro úředníky a služebníky, kamennou jízďárnu, školu, radnici, dům lékárníka a špitál.

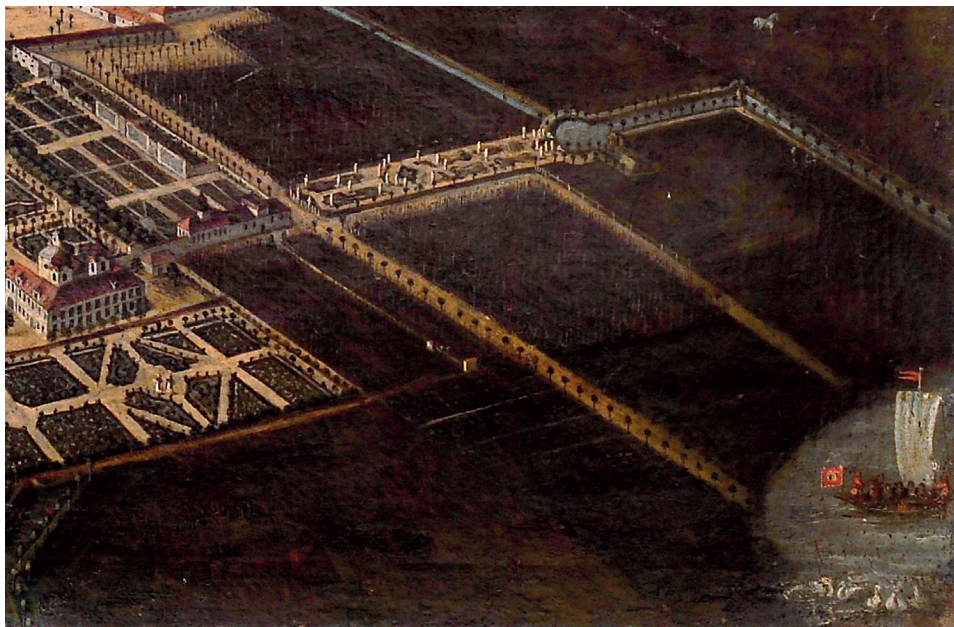
Na hlavní zámecký vstup od Kutné Hory navazoval geometricky uspořádaný nástupní prostor. Jeho plocha byla osově doplněna architektonicky ztvárněnými vodními plochami a tvarovanými stromy. Sochařskou výzdobou byly doplněny sloupky prolamovaného oplocení, mostků a bran vedoucích do zámku, bažantnice i městečka. Při umělém kanále byla situována do dnešních dnů částečně zachovaná vodárenská věž. Polootevřeným dvorem s oválným bazénem přecházela zámecká budova do rozlehlého hospodářského dvora doplněného tvarovanými stromy a na druhém nádvoří i velkým bazénem na středové ose. Osa dále pokračovala alejí ke starokolínské cestě. Z prvního patra zahradního průčelí vedla dvě dvouramenná schodiště do rozlehlých zahrad, z nichž se do dnešních dnů torzovitě zachovalo pouze jedno. Zahradní prostor byl osovou alejí tvarovaných stromů vedoucí od druhého, dnes nedochovaného schodiště rozdělen na okrasnou a užitkovou část. Parter reprezentační okrasné zahrady, nacházející se mezi zámeckou budovou a dominikánskou rezidencí s kostelem sv. Anny, byl geometricky uspořádanou sítí cest rozčleněn do osmi polí. Jednotlivá pole byla náročně umělecky dotvářena ornamentálními dekory z nízko stříhaných trávníků, neživých barevných materiálů a květin. Uplatňovaly se zde i nízko stříhané stálezelené plůtky a tvarované dřeviny rostoucí ve volné půdě i v nádobách. Nedílnou součástí zahrady byla bohatá sochařská výzdoba a vodní prvky v podobě umělecky ztvárněných bazénů s vodními stříky. V geometricky uspořádané užitkové a zásobní zahradě se vedle pěstebních ploch a zázemí zahradnického provozu nacházela i soustava skleníků včetně oranžerií k pěstování teplomilného ovoce. Při okraji užitkové zahrady byla situována do dnešních dnů torzovitě zachovaná sala terrena – pavilon nazývaný Saleta.

Dominikánská rezidence s kostelem sv. Anny byla z náměstí přístupná honosnou bránou, za kterou bylo vstupní nádvoří s dvouřadou stromovou alejí, nazývané portál. Východně k rezidenci přiléhala geometricky uspořádaná a umírněněji umělecky pojatá okrasná a užitková zahrada. Areál rezidence s kostelem sv. Anny nyní prochází rozsáhlou rekonstrukcí, k obnově přiléhající zahrady prozatím nedošlo.

---

21 Karel Kuča se zamýšlí nad otázkou, proč nedošlo ke změně nepravidelné formy centrální části městečka v duchu formální kompozice. Sám si to vysvětluje respektováním stopy původního sídelního útvaru. Viz KUČA, K., Města, c. d., s. 384.

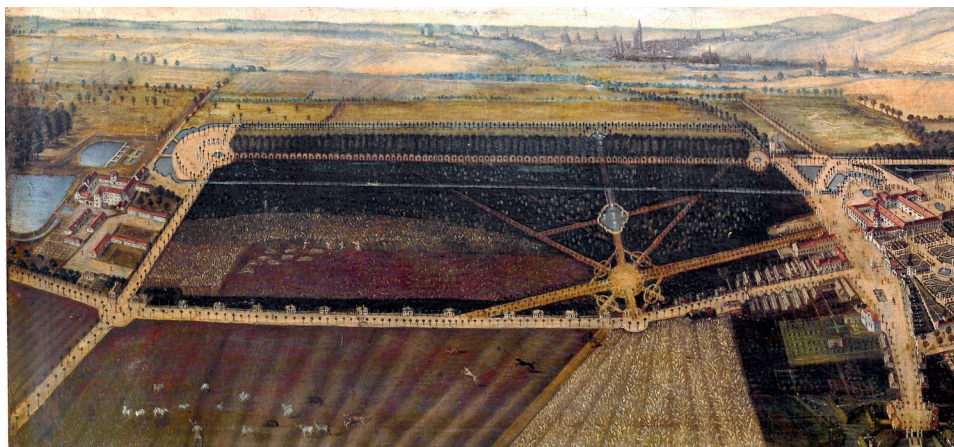

4 Detail zahrady u přístaviště a umělého kanálu do Novodvorského (Svatoanenského) rybníka z panoramatického pohledu na Nové Dvory a okolní krajinu, okolo roku 1700. Zdroj: Obecní úřad Nové Dvory. Foto Jiří Vidman.

Při pravém okraji obrazu (obr. 4) je zachycena další honosná barokní zahrada, v tomto případě zasazená do volné krajiny a směřující k přístavišti a vodní ploše na umělém kanálu do Novodvorského (Svatoanenského) rybníka. Honosnou branou se vstupovalo do geometricky organizované zahrady s parterem o šesti polích. Jednotlivá pole byla i zde náročně umělecky dotvářena. Tvarované stromy ve volné půdě tu byly situovány pouze po okrajích zahrady a doprovázely i plavební kanál. Nedílnou součástí zahrady byla bohatá sochařská výzdoba a vodní prvek v podobě umělecky ztvárněného bazénu na hlavní ose symetricky uspořádané zahrady. Programovým akcentem této zahrady byla možnost nastoupení k zábavné plavbě lodí po kanále a dále po hladině Novodvorského (Svatoanenského) rybníka. S výjimkou rybníční hráze vše ostatní zaniklo.

V levé polovině obrazu (obr. 5) je zachyceno uspořádání krajiny mezi Novými Dvory a Ovčáry. Nacházíme se zde v prostoru bývalé geometricky koncipované novodvorské bažantnice. Na tu pak navazovaly sádky v sousedství mlýna a dvora v Ovčárech. Pod Ovčáreckým rybníkem se rozkládala neformálním způsobem utvářená obora. Bažantnice byla členěna sítí alejí, cest, kanálů a průseků. Hlavní vstup do bažantnice se nacházel naproti zámku v Nových Dvorech a byl opatřen zdobnou bránou. Alejí lemovaná cesta následně přiváděla návštěvníky do prostoru náročně komponované hvězdy tvořené osmi paprsky cest směřujících na vybrané krajinné body. Dalším vstupem byla brána u vodárenské věže. Za ní procházela celou bažantnicí až k Ovčárům přímá cesta lemovaná alejí a doplněná na počátku a konci o kruhové bazény. Tato cesta byla i osou symetrie pro vedení okružního plavebního kanálu a architekturo-

5 Detail novodvorské bažantnice mezi Novými Dvory a Ovcárý z panoramatického pohledu na Nové Dvory a okolní krajinu, okolo roku 1700. Zdroj: Obecní úřad Nové Dvory. Foto Jiří Vidman.

nicky upraveného nástupního prostoru u Ovcár. Zda byl prostor bažantnice doplněn i architektonicky ztvárněnými bazény, vodotrysky a další výzdobou zachycenou na dobovém vyobrazení, nemůžeme s určitostí tvrdit. Každopádně byla realizována podél cesty vedoucí z náměstí k Ovcárům jednostranná výstavba řemeslnických domků se zahradami. V bývalé bažantnici, která je dnes převážně tvořena lesním porostem, může pouze dobře poučený návštěvník vysledovat torzovitě zachované stopy bývalých úprav (prostor bývalé hvězdy, vodní kanál, zbytky alejí). Výjimkou z tohoto tvrzení je poměrně dobře dochované okolí hlavního vstupu se zdobným oplocením a rybník u Ovcár.

Datování ani autor obrazu nejsou s jistotou známi, z dostupné literatury se lze k datování díla alespoň přiblížit. Ledr viděl patrně stejný obraz Nových Dvorů, který se v té době nacházel v zámecké knihovně na Kačíně.²² Zmiňuje i podobný kus obrazu ve staré gruntovní knize z roku 1703, u něhož uvádí, že pochází z téhož roku,²³ ale není celý.

K pravděpodobnému tvůrci krajinářsko-architektonické koncepce se můžeme prozatím vyjádřit pouze na základě nepřímých důkazů a analogií. V souvislosti s Novými Dvory a hledáním místa pro kapli sv. Anny se uvádí, že bylo vyhlédnuto již roku 1695 dvěma nejmenovanými císařskými architekty.²⁴ Toto mohl být podnět, nebo výsledek zpracování krajinářsko-architektonické koncepce celého areálu těmito architekty, který je zobrazen na studovaném plátně. Slohové vyznění, náročnost i umělecká kvalita navrhovaných úprav, společně s dobrými vazbami Bernarda Františka Věžníka

22 LEDR, J., Děje, c. d., s. 77.

23 Robert Šimůnek klade s určitou mírou nejistoty vznik obrazu do období okolo roku 1700. Blíže: ŠIMŮNEK, R., Obraz, c. d., s. 160.

24 VLČEK, Pavel – SOMMER, Petr – FOLTÝN, Dušan, et al., Encyklopedie českých klášterů, Praha 1998, s. 390.

na císařský dvůr,²⁵ a časové souvislosti naznačují, že jedním z těchto architektů mohl být císařský zahradní architekt u rakouského dvora Francouz Jean F. Trehet (1654–1740).²⁶ Je uváděn jako žák slavného zahradního architekta Andrého Le Nôtra, nejvýznamnějšího tvůrce francouzských barokních zahrad z období vlády Ludvíka XIV. V roce 1686 byl povolán do služeb rakouského císaře Leopolda I., kde působil jako tvůrce a restaurátor tapiserií. Později se uplatnil i jako zahradní architekt, a to ve službách Leopolda I. a jeho následovníků. Podílel se na úpravách řady císařských zahrad ve Vídni a okolí, mj. Neue Favorita a Alte Favorita (Augarten). V letech 1695–1699 pracoval na návrzích a realizaci zahrad u letní rezidence Schönbrunn,²⁷ nově přestavované podle druhého návrhu Jana Bernarda Fischera z Erlachu. Trehet ve Vídni spolupracoval i s další šlechtou. Šlechtickým klientům radil v otázkách umění a vytvářel pro ně architektonické návrhy. Znamé je i jeho působení na Moravě²⁸ a v Čechách,²⁹ kde mj. pracoval pro Dietrichsteiny v Mikulově, Kounice ve Slavkově, Questenbergy v Jaroměřicích nad Rokytnou a Ludvíka Viléma Bádenského v Ostrově nad Ohří.

Nové Dvory v držení Františka Antonína Pachtý z Rájova a Karla Josefa Batthyany

Hrabě Bernard František Věžník zemřel 12. září 1714 v Praze, jeho tělo bylo převezeno do Nových Dvorů a pohřbeno zde v kostele sv. Anny, jeho srdce bylo pochováno v Církvici před Mariánským oltářem. Ve své závěti odkázal Nové Dvory a další majetky svému druhorozenému synovi Romédiovi, který však zemřel již v roce 1720. Na základě jeho závěti přešel majetek téhož roku na jeho matku (druhou manželku Bernarda Františka Věžníka), hraběnku Barboru Věžníkovou, rozenou Švihovskou z Riesenberka.³⁰

V letech 1722–1728 byl pánem Nových Dvorů hrabě František Antonín Pacht z Rájova (?–1730), který byl v roce 1718 povýšen do panského stavu a v roce 1721 do stavu hraběcího v království Českém.³¹ S růstem společenského postavení rodiny a majetku rostla i záliba Pachtů v reprezentační architektuře. Na svých panstvích

---

25 O dobrých vazbách Věžníka u císařského dvora Leopolda I. mj. svědčí Leopoldem stvrzené povýšení Nových Dvorů na městečko, kterému udělil v roce 1701 právo trhu a městský znak, a osobní návštěva Josefa I. (syna a nástupce Leopolda I.) v Nových Dvorech v roce 1702, při níž byl Věžník jmenován hrabětem Svaté říše římské a německé. Podrobněji: LEDR, J., Děje, c. d., s. 73–77.

26 Blíže k dílu a osobnosti Jeana F. Treheta: PILLICH, Walter, Jean Trehet – ein französischer Künstler im Dienst des Wiener Hofes 1686–1740, in: Jahrbuch des Vereins für Geschichte der Stadt Wien, 12, Wien 1955/1956, s. 130–144; HAJÓS, Gejza, Der kaiserliche Spaliermacher und Garteningenieur Jean F. Trehet (1654–1740) ab 1686 in Wien, Die Gartenkunst, 2014, 26, 2, s. 287–311.

27 HAJÓS, Beatrix, Die Schönbrunner Schlossgarten: eine topographische Kulturgeschichte, Wien – Köln – Weimar 1995, s. 23.

28 HAJÓS, G., Der kaiserliche Spaliermacher, c. d., s. 301–303; KŘESADLOVÁ, Lenka – TLUSTÝ, Jaromír – OLŠAN, Jiří, „Na Dešti, na Péči, na Božím požehnání všechno záleží.“ Zahradníci a další osobnosti zahradnického oboru, jejich vliv na dobovou zahradní tvorbu na území ČR, Brno 2022, s. 14.

29 VOKURKA, Michal, Barokní krajinná tvorba na sasko-lauenburských panstvích 1635–1740, Praha 2022, s. 74–75.

30 LEDR, J., Děje, c. d., s. 106.

31 MAŠEK, Petr, Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti, II. díl, Praha 2010, s. 52.

nákladně přestavovali či nově budovali honosná sídla a nákladně upravovali krajinu v jejich okolí. Dali např. přestavět zámky Liblice, Liběchov a Bezno, zasloužili se o čtyři paláce v Praze, u Jihlavy nechali nově vybudovat lovecký Karlův zámek.³² V roce 1722 koupil František Antonín Pachta z Rájova od hraběnky Věžníkové část novodvorského panství a zbyvájící část (Třebešice a Radvančice) v roce 1725 od Josefa Jaroslava Věžníka (nejstaršího syna Bernarda Věžníka).

O tehdejších poměrech na Nových Dvorech uvádí Ledr: „Ačkoli hrabě Pachta panství ponejvíce z vypůjčených peněz na velké úroky a pod těžkými výminkami koupil, žil přece na Nových Dvořích s nádherou, před tím zde nevidanou. Držel mnoho služebnictva, zřídil zvláštní hudební sbor, pořádal drahé zábavy a podnikal rozličné stavby. Tak například ve zvláštním ohrazení panské zahrady dal stavěti od řemeslníků z Holandska povolanych velikou loď, kteráž zvláštními přístroji kanálem spouštěna byla na rybník Svatoannenský. Na lodi této držány na rybníce při hudbě rozmanité zábavy. Korunou vši tehdejší nádhery byly přípravy k uvítání císaře Karla VI. a císařovny Alžběty, kteří jedouce r. 1723 s arcivévodkyněmi Marií Terezií³³ a Marií Annou do Prahy ke korunovaci, v Nových Dvořích se zastavili. Večer kázal hrabě Pachta uspořádati osvětlení. Celá panská zahrada, dominikánská residence a celé městečko 15 000 svítilnami různobarevnými byly osvětleny. Veličenstva zdržela se zde přes noc. Druhého dne uspořádal hrabě Pachta pro Veličenstva a vysoké hodnostáře honbu na jeleny, kteréž následoval velikolepý oběd na galeriích zámeckých. Tu byl výběr pokrmů nejhledanějších, čemuž i sám císař s císařovnou se podívali. Při obědě hrála před galeriemi Pachtova výtečná hudba.“³⁴

Hrabě Pachta zakoupil panství na dluh. Splácení vysokých úroků, stavební náklady i rozmařilý život přesáhly již po několika letech jeho finanční možnosti. V roce 1727 byly dány Nové Dvory pod vynucenou úřední správu a následujícího roku 1728 byly prodány ve veřejné dražbě uherskému hraběti Karlu Josefu Batthyany.³⁵

V držení Karla Josefa Batthyany (1697–1772) byly Nové Dvory 36 let od roku 1728 do roku 1764. Jeho rod patřil ke staré uherské šlechtě. Hrabě byl především voják, zastával však i další funkce u habsburského dvora, kde se setkal i s Chotky. Byl oblíbencem Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Sloužil nejprve v bojích proti Turkům, potom byl vyslancem dvora v Cařihradě, bojoval u Rýna. Od roku 1731 byl majitelem 31. pluku kyrysníků. V roce 1740 se stal tajným radou, byl mu udělen titul rytíře zlatého rouna. Byl bánem chorvatským, konferenčním ministrem a polním maršálem. Kromě čtyř uherských panství vlastnil i panství Dětenice v Čechách. V roce 1764 byl povýšen do stavu knížecího a učiněn hlavním hofmistrem u dvora císaře Josefa II.³⁶

I přes řadu povinností a spíše příležitostný pobyt hraběte Batthyany na novodvorském panství usiloval o zlepšení zdejších hospodářských poměrů. Za účelem zmapování

---

32 TVARUŽKOVÁ, Petra, Letohrádek Karlův zámek. Bakalářská diplomová práce. Brno: Seminář dějin umění Filozofické fakulty Masarykovy univerzity 2008, s. 8–9, dostupné online: <https://is.muni.cz/th/181042/ff_b/> [4. 12. 2023]. Autorka na též místě uvádí, že pojmenování Karlswald neboli Karlův les či zámek vzniklo na památku návštěvy Karla VI., který toto místo navštívil v září roku 1723 a při zpáteční cestě z pražské korunovace se zde zúčastnil honu v oboře hraběte Pachtu.

33 Pozn. autora: tehdy pětiletou.

34 LEDR, J., Děje, c. d., s. 132.

35 Tamtéž, s. 132–133.

36 Tamtéž, s. 134.

6 Mapa panství Nové Dvory od Jana Glockspergera, 1734. Zdroj: NZM, Muzeum českého venkova – zámek Kačina. Foto Jiří Vidman.

dominikálních i rustikálních pozemků nechal z Prahy povolat přísežného zeměměřiče Jana Glockspergera. Ten v roce 1734 vyhotovil rukopisnou mapu novodvorského panství (obr. 6),³⁷ kterou doplnil tabelárním soupisem.³⁸

Mapa představuje unikátní doklad o zdejší krajině. V možnostech své výpovědní hodnoty dokládá i reálnou podobu barokních úprav v okolí Nových Dvorů (obr. 7), a potvrzuje tak skutečnou realizaci hlavních myšlenek krajinářsko-architektonické koncepce zachycené na dříve popsaném panoramatickém pohledu na Nové Dvory a okolní krajinu. Kromě významných stavebních objektů a urbanistické osnovy městečka je zde čitelná formálně uspořádaná reprezentační i užitková zahrada se skleníky mezi zámekem a rezidencí dominikánů, a to včetně úprav jejího okolí, navazujícího přístaviště a kanálu pro plavbu lodí do Novodvorského (Svatoanenského) rybníka. Také uspořádání krajiny mezi Novými Dvory a Ovčáry odpovídá ve zjednodušené podobě v předchozí části popisovanému vyobrazení. Je tu zachycena geometricky členěná novodvorská bažantnice, včetně sádek a dvora v Ovčárech. Pod Ovčářským rybníkem se rozkládá obora. Bažantnice je členěna obrazu odpovídající sítí alejí a cest, včetně prostoru osmiramenné hvězdy. Mapa zachycuje i další cíleně komponované části

37 Originální k východu orientovaná mapa (výška 1975 mm, šířka 3044 mm) je adjustovaná v dobovém dřevěném rámu a nalézá se v Národním zemědělském muzeu, Muzeu českého venkova na zámku Kačina.

38 Státní oblastní archiv v Praze, fond: Velkostatek Nové Dvory, inv. č. 1, Měřičský protokol k mapě panství Nové Dvory od Jana Glockspergera z roku 1734, dostupné online: <<https://ebadatelna.soa-praha.cz/a/3637/1>> [3. 11. 2023].

7 Detail Nových Dvorů a okolní krajiny z mapy panství Nové Dvory od Jana Glockespergera, 1734. Zdroj: NZM, Muzeum českého venkova – zámek Kačina. Foto Jiří Vidman.

v navazující, na obraze nezachycené, krajině. Na hrázi Novodvorského (Svatoanenského) rybníka je pravděpodobný letohrádek a v přiléhajících Kačinských lukách leží velká a malá bažantnice. Od velké bažantnice vychází pod hrázi rybníka Outěžal dvouřadá alej, křížící se v místě kruhového rondelu s alejí vedoucí od Nových Dvorů k Outěžalu a pokračující směrem k Huse a ke Svatému Mikuláši.

Po smrti Karla VI. nastoupila v roce 1740 na český trůn Marie Terezie. Následně se v letech 1740–1748 země ocitla ve víru válek o dědictví rakouské, které zasáhly i Novodvorskou. Dne 17. května 1742 se u Chotusic odehrála bitva mezi pruským králem Friedrichem II. a rakouským knížetem Karlem Lotrinským. Rakouská vojska, v jejichž řadách bojoval i hrabě Karel Batthyany, zde byla poražena. Chotusice byly zapáleny, Čáslav a Nové Dvory byly obsazeny pruským vojskem.³⁹ V srpnu 1750 proběhlo mezi Kolínem, Starým Kolínem a Novými Dvory velké cvičení rakouských vojsk. Osobně se ho zúčastnila i Marie Terezie se svým manželem, císařem Františkem Štěpánem Lotrinským. Hrabě Batthyany nabídl k pobytu císařského páru a jeho doprovodu novodvorský zámek. Batthyany s manželkou bydleli po dobu návštěvy v dominikánské rezidenci. Zde byli ubytováni i další dvořané, mj. Jan Karel Chotek, generál jízdy a pozdější majitel novodvorského panství, a jeho bratr, kancléř a majitel panství Veltrusy,

39 Ještě před příchodem Prusů byly z panské zahrady v Nových Dvorech odvezeny do Uher staré pomerančové stromy, které celé stromořadí tvořily. Blíže: LEDR, J., Děje, c. d., s. 148.

Rudolf Chotek. Podobné cvičení se v Nových Dvorech odehrálo mezi 17. až 23. srp-
nem 1754. Za této poslední návštěvy, opět za účasti císařského páru, obdržely Nové
Dvory čestné jméno „Dvůr královský“ (Aula regia). Nové Dvory opětovně zasáhly
válečné události v průběhu sedmileté války (1756–1763). Prusové vedení Fridrichem II.
v roce 1757 obléhali Prahu, u Kolína bránil vévoda Bevernský rakouskému vojsku
vedenému hrabětem Daunem v postupu k Praze. Dne 5. června 1757 dorazili Prusové
k Novým Dvorům a část jich vtrhla i do městečka. Vojska způsobila v okolí mnoho
škod, rozložila se i v Nových Dvorech, které byly ušetřeny placení výpalného. Dne
13. června se u Kutné Hory opětovně ocitla vojska hraběte Dauna, Prusové ustoupili
ke Kolínu. V bitvě u nedalekých Chocenic byli 18. června 1757 Prusové poraženi.⁴⁰

Hrabě Batthyany se již roku 1754 rozhodl opustit svá panství v Čechách a pře-
sídlet do Rakouska, kde byl jmenován nejvyšším hofmistrem obou arcivévodů Josefa
a Karla. Po předchozích neúspěšných pokusech prodává 18. června 1764 panství Nové
Dvory hraběti Janu Karlovi Chotkovi a jeho manželce Marii Terezii, rozené hraběnce
Kottulínské.⁴¹ Příchodem Chotků se otevírá nová etapa rozvoje novodvorského panství
vrcholící přesunem panského sídla na nově vystavěný zámek Kačina. Cíleně kompo-
novaná krajina v jeho okolí již odráží propojení formálního a přírodně-krajinářského
pojetí úprav s využitím a dotvořením barokní osnovy.

Závěr

Z pohledu dnešního návštěvníka je barokní tvář zdejší cíleně komponované krajiny
dochovaná pouze torzálně a v celkovém vyznění je i poněkud zastřena v důsledku
pozdějších vývojových změn. Již s rozhodnutím Jana Rudolfa Chotka o vybudování
nového rodového sídla na Kačině v 90. letech 18. století a v souvislosti s jeho postupnou
výstavbou poklesl význam zámku v Nových Dvorech. Přesunem panského sídla na
nově vystavěný zámek Kačina se Nové Dvory dostávají do pozice správního a hospo-
dářského centra panství. To se společně s postupným odklonem od formálních kraji-
nářských úprav odráží jak na utilitární podobě zámeckého areálu, tak i okolní krajiny.
I když je částečně zachováno reprezentační a odpočinkové poslání zámeckých zahrad
a jejich uspořádání vychází z dřívějšího dispozičního členění, je postupně posilováno
jejich účelové využití v podobě zahradnického a školkařského provozu sloužícího jak
potřebám vlastního panství, tak další obchodní činnosti. Také okolní krajina podléhá
důležitým proměnám. Na jedné straně jsou významná sídla, velká, malá i novodvor-
ská bažantnice, jakož i hlavní aleje v rozdílně transformované podobě (jak fyzicky,
tak v podobě pohledových vazeb a os) včleněny do rozsáhlých krajinářských úprav
v okolí Kačiny a území je na mnoha místech cíleně zvelebováno. Na druhé straně
je z hospodářských důvodů již v roce 1775 vysušen a na pole přeměněn Novodvor-
ský (Svatoanenský) rybník, čímž zaniká významná součást barokního voluptuáru.
Další dobové události, mj. související se zánikem patrimoniální správy po roce 1848

40 Podrobněji k průběhu válečných událostí a cvičení na Novodvorsku> LEDR, J., Děje, c. d., s. 141–150;
LIPSKÝ, Z. – ŠANTRŮČKOVÁ, M. – WEBER, M., et al., Vývoj, c. d., s. 51–52.

41 LEDR, J., Děje, c. d., s. 150–151.

a pozemkové reformy ve 20. století, se nepříznivě odrazily v možnostech kontinuální péče o zdejší cíleně komponovanou krajinu. Památková péče po druhé světové válce se v rámci svých možností soustředila především na ochranu dílčích památek a k nim příslušejících areálů. K památkové ochraně rozsáhlejších částí sídla a krajiny přispělo až prohlášení Nových Dvorů za městskou památkovou zónu v roce 1990 a jejich zahrnutí do krajinné památkové zóny Žehušicko v roce 1996. I přes tyto snahy byla řada památkových hodnot v území narušena a krajina je doposud v převážné míře podřízena zájmům velkovýrobního obhospodařování. Až v posledních letech se podařilo poodhalit časem zastřenou tvář zdejší komponované krajiny. Snahou autora je povzbudit zájem příslušných orgánů, odborné i laické veřejnosti o toto území. Tento zájem, který se již dnes projevuje při obnově dílčích stavebních památek, může být podnětem i pro zahájení přípravy komplexní rehabilitace celého jádra Nových Dvorů a přilehlé krajiny.

Prameny a literatura

Prameny

NZM Praha, Muzeum českého venkova – zámek Kačina.

Obecní úřad Nové Dvory – foto Jiří Vidman.

Státní oblastní archiv v Praze:

- fond: Velkostatek Nové Dvory.

Literatura

HAJÓS, Beatrix, Die Schönbrunner Schlossgarten: eine topographische Kulturgeschichte, Wien – Köln – Weimar: Böhlau 1995.

HAJÓS, Gejza, Der kaiserliche Spaliermacher und Garteningenieur Jean F. Trehet (1654–1740) ab 1686 in Wien, Die Gartenkunst, 2014, 26, 2, s. 287–311.

KŘESADLOVÁ, Lenka – TLUSTÝ, Jaromír – OLŠAN, Jiří, „Na Dešti, na Pěči, na Božím požehnáni všechno záleží.“ Zahradníci a další osobnosti zahradnického oboru, jejich vliv na dobovou zahradní tvorbu na území ČR, Brno: Mendelova univerzita 2022.

KUČA, Karel, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, IV., Praha: Libri 2000.

LEDR, Josef, Děje panství a města Nových Dvorů, Kutná Hora: Karel Šolc 1884.

LIPSKÝ, Zdeněk – ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta – WEBER, Martin, et al., Vývoj krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách, Praha: Karolinum 2011.

MAŠEK, Petr, Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti, II. díl, Praha: Argo 2010.

NAČERADSKÁ, Petra – SCHUBERT, Alfréd, O staré vodní cestě ke kutnohorským dolům, Památky středních Čech, 2003, 17, 2, s. 56–61.

PILLICH, Walter, Jean Trehet – ein französischer Künstler im Dienst des Wiener Hofes 1686–1740, in: Jahrbuch des Vereins für Geschichte der Stadt Wien, 12, Wien 1955/1956, s. 130–144.

SEDLÁČKOVÁ, Helena, Krajští hejtmané v Čechách (1623) 1641–1849. Personální obsazení, Praha: Národní archiv 2021.

ŠIMEK, Tomáš, et al., Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, VI., Východní Čechy, Praha: Svoboda 1989.

ŠIMŮNEK, Robert, Obraz šlechtického panství v Čechách 1500–1750, Praha: NLN 2018.

- TVARŮŽKOVÁ, Petra, Letohrádek Karlův zámeček. Bakalářská diplomová práce, Brno: Seminář dějin umění Filozofické fakulty Masarykovy univerzity 2008, s. 8–9.
- VLČEK, Pavel – SOMMER, Petr – FOLTÝN, Dušan, et al., Encyklopedie českých klášterů, Praha: Libri 1998.
- VOKURKA, Michal, Barokní krajinná tvorba na sasko-lauenburských panstvích 1635–1740, Praha: Academia 2022.

Internetové zdroje

- Měřičský protokol k mapě panství Nové Dvory od Jana Glockspergera z roku 1734, dostupné online: <<https://ebadatelna.soapraha.cz/a/3637/1>> [3. 11. 2023].
- Projekt výzkumu a vývoje 2B06013 Implementace opatření Evropské úmluvy o krajinně v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech nesoucích stopy historických krajinnářských úprav – pilotní studie Nové Dvory – Kačina, dostupné online: <<https://projektkacina.estranky.cz/>> [3. 11. 2023].
- Projekt výzkumu a vývoje NAKI DF12P01OVV001 Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón, dostupné online: <<http://www.kpz-naki.cz/>> [3. 11. 2023].

OBSAH

SEKCE PŘÍRODOVĚDNÍ

- Pavel Šimek, Jana Kohlová: Park Kačina – od průzkumů k obnově. 20 let obnovy památky zahradního umění

SEKCE SPOLEČENSKOVĚDNÍ

- Martin Weber: Barokní tvář krajiny Novodvorska
- Pavel Novák: Přírodně krajinářský „park“ Kamajka se stejnojmenným gloriem na chotkovském panství Nové Dvory
- Dana Surá, Tereza Štorková, Jarmila Neugebauerová, Aleš Jezdinský: Herbářové sbírky milosrdných bratří českomoravské provincie
- Zdeněk Novák, Jana Kohlova, Markéta Šantrůčková
Roman Zámečník: Výzkumný projekt Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice, obdivovaný a odmítaný vzor pro krajinářskou tvorbu 20. století – úvodní studie

MATERIÁLOVÁ STUDIE

- Petr Lidák: Hájovna z Valašské Bystřice. K výchozím materiálům nové expozice bytu hajného a kanceláře polesného ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

www.nzm.cz

ISSN 0862–8483 (print)

ISSN 2788-337X (on-line)

